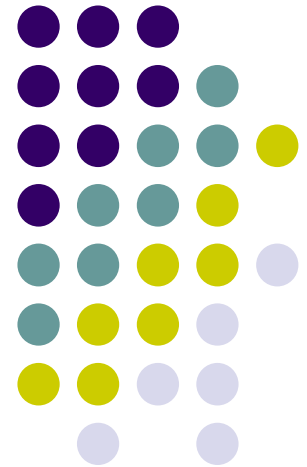

Monetární politika a centrální bankovníctví

Libor Kyncl

Využity materiály Aleny Kerlinové, Michala Radvana,
Petra Mrkývky, Dany Šramkové

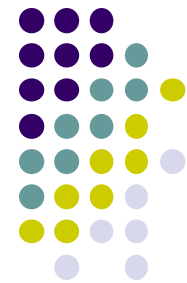

1. Co / Kdo to je?

Česká národní banka

1. Rektor MU, 1. Guvernér NBČS, Ministr financí 5 vlád

KDO JE TO ?

KAREL ENGLIŠ

- *"Kdo sloužíš vlasti, odměny nečekej."*
- 17.srpna 1880 v Hrabyni u Opavy
- zemřel 13.června 1961 v Hrabyni u Opavy
- Sociální politika (1916)
- Theorie statistiky a spotřebního hospodářství (1917)
- Základy hospodářského myšlení (1922)
- Soustava národního hospodářství (1938)

2. Hospodářská politika, monetární politika

Hospodářská politika

- Prostřednictvím tzv. netržních činností státu
 - Legislativní činnost
 - Alokační činnost
 - Redistribuční činnost
 - Regulační činnost
 - Stabilizační činnost

= politika, která zkoumá cíle, které si stát v hospodářství vytyčil, a nástroje používané k dosažení stanovených cílů

= zásahy státu, kterými přímo vstupuje do hospodářských procesů

- Makroekonomická vs. Mikroekonomická

Realizace hospodářské politiky

- Nejčastěji: vláda, centrální banka, státní správa, soudy, různé zájmové skupiny
- 2 základní hospodářsko-politická centra:
 - Vláda – realizuje fiskální politiku, důchodovou politiku, částečně vnější hospodářskou politiku
 - Centrální banka – realizuje monetární politiku, částečně vnější hospodářskou politiku

Makroekonomická hospodářská politika - cíle

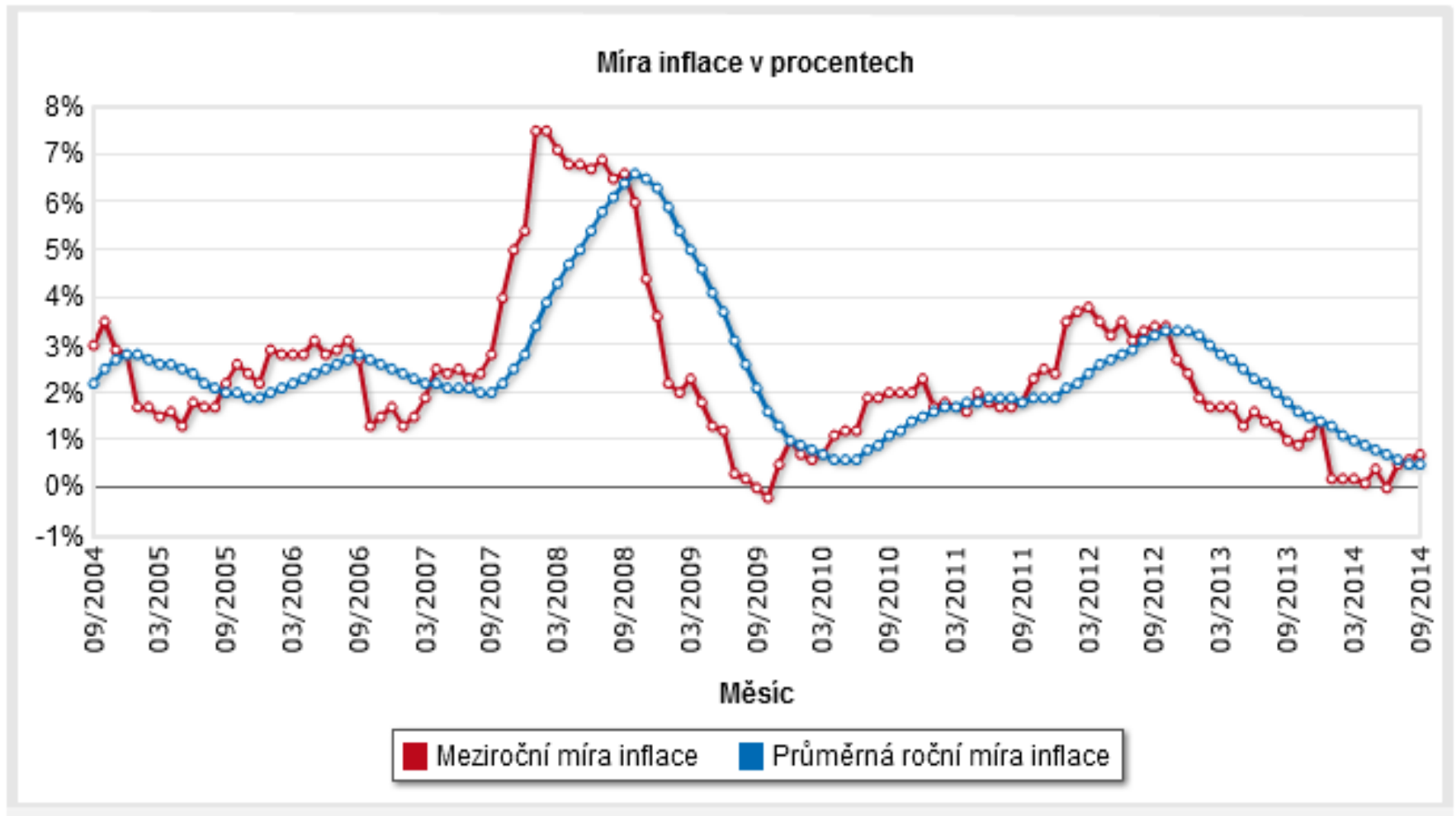
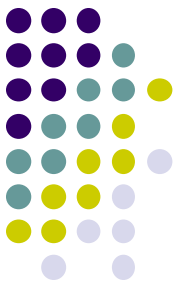
- Primární cíl: dosažení maxima společenského blahobytu
 - Založeno na tzv. Paretově optimu
- Přispívat ke splnění základních společenských cílů – svoboda, spravedlnost, bezpečnost, demokracie,...
- Tradiční cíle:
 - Ekonomický růst
 - Cenová stabilita
 - Plná zaměstnanost
 - Vyrovnaná platební bilance
 - + Vyrovnanost státního rozpočtu

Cenová stabilita

- Představuje důvěryhodnost dané ekonomiky
= Průměrná roční míra inflace
 - Optimální hodnota dle doporučení OSN = 2 %
- Inflace
 - Pokles kupní síly peněžní jednotky (nikoliv kupní síly lidí)
 - Růst cenové hladiny
- Deflace vs. Desinflace
- Měření inflace
 - Cenové indexy (spotřebitelských cen, cen výrobců)
 - Deflátor HDP

Míra inflace

Zdroj: ČSÚ

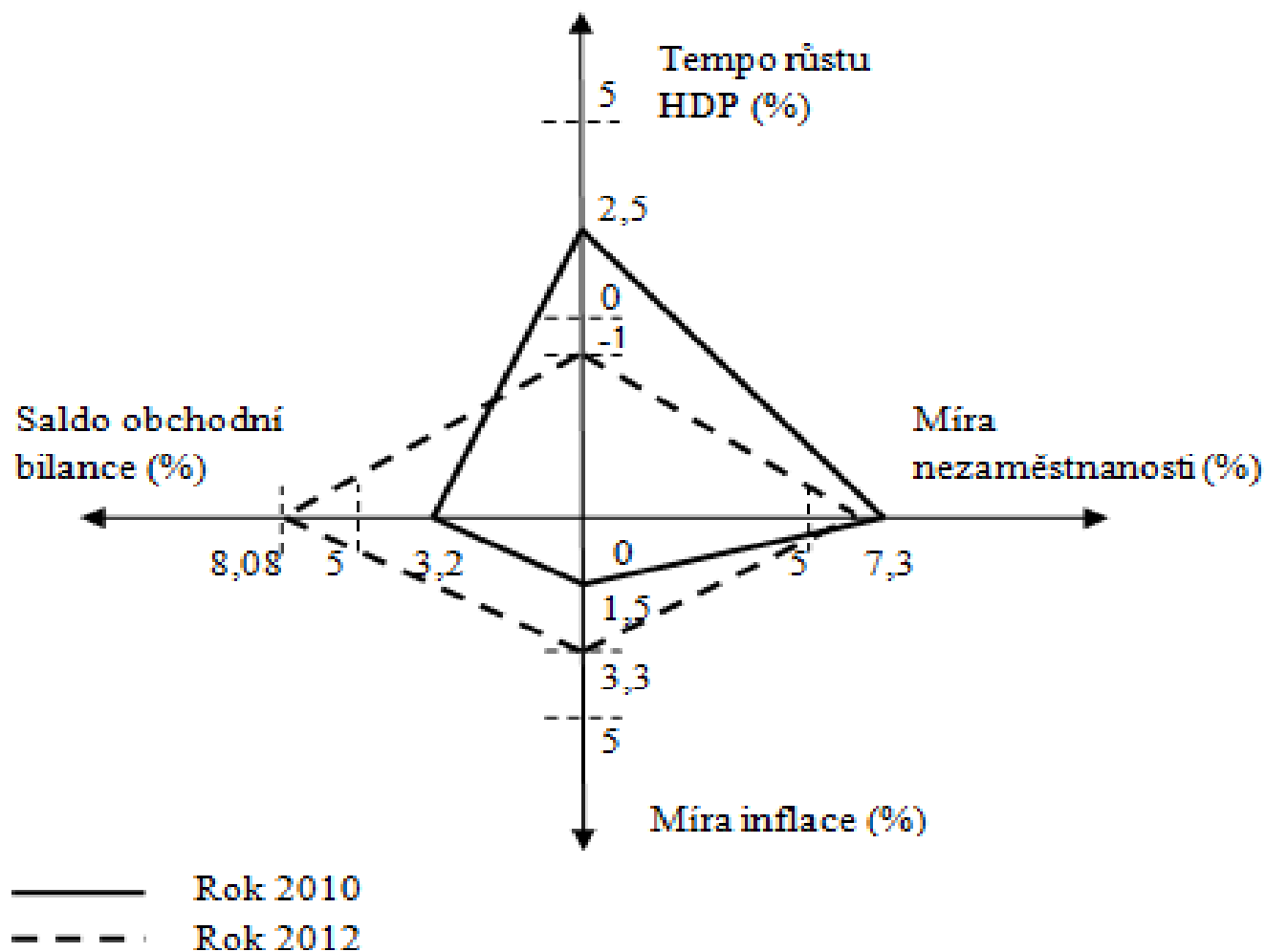

Konfliktnost cílů HP

- Nelze dosáhnout všech cílů
- Nejznámější konflikt – Phillipsova křivka
 - Nízká míra nezaměstnanosti vs. Nízká míra inflace
- Tzv. magický čtyřúhelník
 - Hovoří o úspěšnosti a účinnosti HP
 - Možno posoudit vývoj HP v čase nebo porovnat několik zemí
 - Optimální hodnoty z doporučení OSN:
 - Meziroční tempo růstu reálného produktu = 3 %
 - Průměrná roční míra nezaměstnanosti = 5 %
 - Průměrná roční míra inflace = 2 %
 - Podíl salda běžného účtu platební bilance na nominálním HDP = 0 %

Obrázek : Magický čtyřúhelník pro ČR za rok 2010 a 2012

Zdroj: Český statistický úřad, [Patria Online](#), [Hospodářské noviny](#), vlastní zpracování

Typy hospodářské politiky

- Expanzivní HP
 - Cílem oživit ekonomický růst
 - Přispět ke zjednodušení pravidel vztahujících se k podnikání a přimět k podnikání co nejvíce subjektů
- Restriktivní HP
 - Cílem stabilizovat ekonomiku, zejména snížit inflaci, odvrátit přehřátí ekonomiky či zastavit zadlužení státu

Nástroje monetární politiky

- Operace na volném trhu
 - Hlavní měnový nástroj - repo operace prováděné formou tendrů – 2T repo sazba
 - Přijímána přešbytečná likvidita, jako kolaterál jsou předávány CP
 - Doplnkový měnový nástroj – 3M tržní (!) sazba
 - Nástroje jemného ladění (devizové operace, operace s cennými papíry)

Nástroje monetární politiky

- Automatické facility
 - Depozitní facilitita – overnight depozitum, tj. vklad přebytečné likvidity
 - Marginální zápůjční facilitita – overnight půjčka – lombardní sazba
- Mimořádné facility
 - Prakticky pouze dodávací repo operace se splatností dva týdny

Nástroje monetární politiky

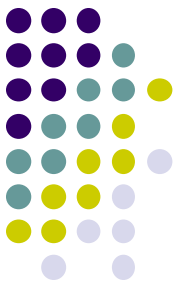

- Povinné minimální rezervy
 - max. 30% (§ 24 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů)
 - nyní 2% (od 7. 10. 1999)
- Devizové intervence

3. Centrální banka – Česká národní banka

Základní charakteristika ČNB

- Právní forma: PO veřejného práva (sui generis)
- Sídlo: Praha
- Vznik: ze zákona, k 1.1.1993, rozdělením SBČS

- Ústřední banka České republiky

- Od 1.4.2006 **orgán sjednoceného dohledu** nad **finančním trhem** s kompetencemi správního úřadu (viz zákon č. 57/2006 Sb.)

- Pobočky: 7 (v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě)

Hlavní cíl ČNB

- **péče o cenovou stabilitu** - podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č.6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů (x dříve: stabilita měny)
- Jak ČNB tento cíl naplňuje?
 - Dosažení a udržení cenové stability, tj. **vytváření nízkoinflačního prostředí v ekonomice** ► vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst
(stanovení inflačních cílů, http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/index.html);
 - ČNB ze zákona **podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády** (**vedlejší cíl**), pokud není v rozporu s cílem hlavním;
 - **Nezávislost** je předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě (viz dále).

Pokud to není v rozporu s cílem hlavním (dílčí cíle):

- Péče o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v ČR
 - Dohled nad finančním trhem
- Podpora obecné hospodářské politiky vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu
- Podpora obecné hospodářské politiky v EUé unii se záměrem přispět k dosažení cílů EU.
- Jednání v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství

Postavení ČNB

- Centrální banka je tedy mj.:
 - **ústřední bankou České republiky;**
 - součástí **Evropského systému ústředních bank** (http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/
<http://www.ecb.int/home/html/index.en.html>);
 - **správcem měny a výlučnou emisní institucí;**
 - **bankou bank v její působnosti;**
 - **správcem účtů státu** (např. FÚ), kód banky **0710;**

Postavení ČNB - pokračování

- **provozovatelem systémů pro mezibankovní platební styk;**
- **subjektem plnicím funkci registru bank**, zastoupení zahraničních bank a finančních institucí vykonávajících bankovní činnosti na území České republiky;
- **subjektem dávajícím do oběhu státní dluhopisy;**
- koordinátorem rozvoje bankovního informačního systému a v neposlední řadě
- subjektem, kterému jsou zákonem svěřeny kompetence správního úřadu (obdobně jako ústřední správní úřady je ČNB **oprávněna vydávat** sekundární normativní **právní akty** a metodické pokyny heteronomní povahy).

Role ČNB v platebním styku

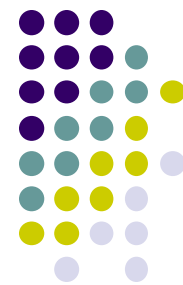
- určuje měnovou politiku;
- vydává bankovky a mince;
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, pečuje o jejich plynulost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich dalším rozvoji;
- vykonává **bankovní dohled** nad činností bank, poboček zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice, a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice.

ČNB jako normotvůrce

- Česká národní banka stanoví **vyhláškami (tzv. emisní vyhlášky)** mj.
 - a) nominální hodnoty, rozměry, hmotnost, materiál, vzhled a další náležitosti bankovek a mincí a jejich vydání do oběhu,
 - b) ukončení platnosti bankovek a mincí a způsob a dobu jejich výměny za jiné bankovky a mince.

ČNB jako předkladatel Z

- ČNB **spolu s MF ČR** připravuje a předkládá vládě návrhy Z v oblasti měny a peněžního oběhu...
- ČNB spolupracuje s MF ČR na přípravě návrhů Z v oblasti... platebního styku, regulace vydávání elektronických peněz...

Nezávislost ČNB

Personální
Institucionální
Funkční
Finanční

Role komerčních (obchodních) bank

- finanční zprostředkování (obchody s penězi na finančním trhu);
- **realizace platebního styku** (s výnosy zejména ve formě „**poplatků**“ a provizí za bankou provedené služby v oblasti platebního styku);
- **emise bezhotovostních peněz** (jedná se o funkci bankovního sektoru jako celku, základ emise bezhotovostních peněz spočívá v procesu multiplikace bankovních depozit)

Dohled vykonávaný ČNB: kontrola dodržování pravidel

- Obecně: dohled nevykonává jen ČNB, ale v širším smyslu též např. auditoři
- Konkrétně ČNB:
 - Podmínky vstupu do odvětví (např. ne/udělení licence...)
 - Stanovení a prověřování zákl. povinností (např. u bank)
 - Povinné pojištění vkladů (je-li stanoveno Z)
 - Úvěry věřitele poslední instance

Děkuji za pozornost!

